

Yksinkertaistetun valvonnan yhteenveto 2022

Valvontajaksolla 2022 tarkastettiin 185 verkkosivustoa

Valvontajakson 2022 yksinkertaistetun valvonnan tarkastusten suorittaminen saatiin päätökseen elokuussa 2023.

Valvontajaksolla tarkastettiin yhteensä 185 verkkosivustoa. Näistä moni valittiin satunnaisotannalla, mutta osa valittiin myös riskiperusteisesti esimerkiksi saavutettavuusvalvonnan vastaanottamista saavutettavuuskanteluista. Palveluista 47 oli sellaisia, jotka tarkastettiin toistamiseen vuoden 2020–2021 valvonnan jälkeen.

Lisäksi valvontajaksolla valittiin erikseen tarkastettavia verkkomaksamisen palveluita, oppilaitosten opintojenhallintajärjestelmiä sekä viranomaisten julkisia videokirjastoja. Myös kaksi katsastusasemaa valikoitui valvonnassa tarkastettavaksi, sillä katsastustoiminta on julkinen hallintotehtävä ja siten siihen liittyvät digipalvelut saavutettavuusvaatimusten piirissä.

Tarkastettujen palveluiden jakautuminen

Palveluiden luokitteluun ei ole yhtä täysin oikeaa ratkaisua. Luokittelua voidaan tehdä palveluntarjoajan tai palvelun näkökulmasta. Valvonnan tavoitteena on myös tarkastaa palveluja mahdollisimman monelta palvelualalta, joten palveluita on pyritty luokittelemaan myös toimialoittain suhteessa TOL2008-luokitukseen. Varsinkin kuntapalveluiden verkkosivujen luokittelu tästä näkökulmasta ei kuitenkaan ole aivan yksiselitteistä, joten sitä on syytä pitää vain suuntaa antavana.

Alueellisiksi on luokiteltu useamman kunnan alueelle suunnatut palvelut. Paikallisia taas ovat yksittäisen kunnan tai pienten kuntayhtymien alueille suunnatut verkkosivustot. Jaottelu ei täysin vastaa Euroopan komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2018/1524 mukaista jaottelua, jossa myös yli 150'000 asukkaan kaupunkien palvelut katsotaan alueellisiksi palveluiksi.

valvontajakso	valtakunnalliset sivustot	alueelliset sivustot	paikalliset sivustot	yhteensä
2020–2021	18 (17 %)	16 (15 %)	71 (68 %)	105
2022	45 (24 %)	24 (13 %)	116 (63 %)	185

Alueellisten ja paikallisten palveluiden maantieteellinen sijoittumisessa on jaottelu tehty käyttäen Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmän mukaista NUTS-aluejakoa.

valvontajakso	Helsinki-Uusimaa FI1B	Etelä-Suomi FI1C	Pohjois- ja Itä-Suomi FI1D	Länsi-Suomi FI19	yhteensä
2020–2021	11 (13 %)	22 (25 %)	32 (37 %)	22 (25 %)	87
2022	19 (14 %)	26 (19 %)	50 (36 %)	45 (32 %)	140

Palveluntarjoajien oikeudellinen muoto

valvontajakso	valtion virastot sekä korkeakoulut	alueelliset kunta-yhtymät	kunnat ja paikalliset kunta-yhtymät	muut	yhteensä
2020–2021	14 (13 %)	13 (12 %)	65 (62 %)	13 (12 %)	105
2022	30 (16 %)	20 (11 %)	103 (56 %)	32 (17 %)	185

Tarkastuksen menetelmät

Yksinkertaistetussa valvonnassa tarkastukset suoritettiin pääosin aluehallintoviraston kehittämällä automatisoidulla Salvia-ohjelmistolla.

Salvia-ohjelmisto käyttää testausytimeään Lissabonin yliopiston kehittämää QualWeb-ohjelmistoa. Sekä Salvia että QualWeb on julkaistu avoimen lähdekoodin lisenssillä. Asiasta on kerrottu tarkemmin saavutettavuusvalvonnan verkkosivuilla.

Salvian tuottamien tulosten lisäksi yksinkertaistetussa valvonnassa tarkastajat tekijät pintapuolisia havaintoja mm. verkkosivustoilla käytettyjen kuvien tekstivastineista, verkkosivujen kielimerkinnoistä, otsikkoelementtien käytöstä otsikoissa ja siitä, olivatko tarkastetuilla verkkosivuilla julkaistut video- ja äänitallenteet saavutettavuusvaatimusten mukaisia. Lue lisää [Salvia-ohjelmistosta](#).

Tarkastusten tulokset

Saavutettavuuspuutteita etsittiin sivuilta 57 eri automaattitestillä. Tarkastetuista palveluista 31 %:lla löytyi puutteita korkeintaan kolmella eri testillä ja 15 %:lla palveluista puutteita löytyi 8–12 testillä. Testeistä 53 % oli sellaisia, että ne läpäistiin kaikilla testatuilla sivustoilla. Testeistä 77 % oli sellaisia, että ne läpäistiin 75 % sivustoista.

On kuitenkin syytä huomioida, etteivät automaattiset testausohjelmat kykene esimerkiksi vertailemaan tekstivastineiden tai kielimerkinnän paikkansapitävyyttä. On arvioitu, että automaattiset testit kykenevät tunnistamaan vain alle puolet sivustojen tosiasiallisista saavutettavuuspuutteista.

Tulosten perusteella haastavimpia asioita olivat muiden muassa riittävän kontrastin tarjoaminen tekstille sekä saavutettavan nimen toteuttaminen kuville, linkeille, otsikoille, iframe-elementeille ja lomake-elementeille. Saavutettava nimi on se, millaisena ruudunlukija lukee elementin käyttäjälle ja millä sanalla elementtiin viitataan, kun palvelua ohjataan puhekomennoilla. Virheet saavutettavassa nimessä voivat hankaloittaa tai estää sivuston käytön apuvälineiden käyttäjiltä.

Yksinkertaistetun valvonnan tulosten pohjalta palveluntarjoajat saivat aluehallintovirastolta tarkastusraportit ja ohjausta korjata sivustojen puutteet saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi. Yhtään määräystä puutteiden korjaamiseksi ei annettu. Tarkastusten pohjalta osa palveluista valikoitui tarkastettavaksi uudelleen osana vuoden 2023 yksinkertaistettua valvontaa.